XIV. FIATAL MŰSZAKIAK TUDOMÁNYOS ÜLÉSSZAKA

Kolozsvár, 2009. március 26-27.

HALLGATÓBARÁT TEREK, KÖZÖSSÉGI TEREK JELENTŐSÉGE A FELSŐOKTATÁSBAN

Hutter Ákos DLA

Abstract

In the past fifty years the social and political attitude towards education and especially higher education has considerably changed in Europe. It has become an element of political strategy. People have recognized its diverse impacts and identified the role it plays in determining the culture, the economy and the image of a given country. In Hungary this approach has just become important as a result of the several changes and processes taking place at the moment. Nevertheless a new attitude is gaining ground in Hungary that recognizes the role education and higher education plays in transmitting culture. Infrastructural capability and perfect working environment would be expectable conditions to run these institutions. Establishing civilized environment in the higher education institutions is of the greatest importance in many respects. Besides creating the conditions necessary for high level scientific work, building a student friendly environment is just as important.

Key words:

student friendly environment, equal opportunities, meeting places, public spaces, community life

Összefoglalás

Az oktatás, különösen a felsőoktatás társadalmi, politikai megítélése nagyon sokat változott az elmúlt ötven évben, az Európai térségben. Politikai stratégiai elemmé vált. Felismerték szerteágazó hatásait, kulturális, gazdasági, országimázs meghatározó szerepét.

Magyarországon ez a szemléletmód még csak az elmúlt időszak problematikája és jelenleg zajló átalakulások, folyamatok sokasága. Mindenesetre elindult nálunk is az a folyamat, ami az oktatás, felsőoktatás kultúrközvetítő szerepét, gazdaságra gyakorolt hatását elismeri, ezáltal az egész országra döntő befolyással bíró ágazatnak tekinthető. Az infrastrukturális felszereltség és kifogástalan munkakörnyezet elvárható feltételek lennének az intézmények működéséhez. A kultúrált környezet kialakítása kulcsfontosságú több szempontból is a felsőoktatási intézményekben. A magas szintű tudományos munka környezeti feltételeinek megteremtése mellett, legalább ilyen fontos szempont a hallgatóbarát környezet kialakítása.

Kulcsszavak:

hallgatóbarát környezet, esélyegyenlőség, találkozó hely, közösségi tér, közösségi élet

1. Bevezetés

Az oktatás, különösen a felsőoktatás társadalmi, politikai megítélése nagyon sokat változott az elmúlt ötven évben, az Európai térségben. Politikai stratégiai elemmé vált. Felismerték szerteágazó hatásait, kulturális, gazdasági, országimázs meghatározó szerepét.

Magyarországon ez a szemléletmód még csak az elmúlt időszak problematikája és jelenleg zajló átalakulások, folyamatok sokasága. Mindenesetre elindult nálunk is az a folyamat, ami az oktatás, felsőok-

tatás kultúrközvetítő szerepét, gazdaságra gyakorolt hatását elismeri, ezáltal az egész országra döntő befolyással bíró ágazatnak tekinti. A felsőoktatási intézményeknek a különböző szakterületek tudományos elitjének olvasztótégelyeként kell működniük. A gazdaság szereplőivel együttműködve közvetlen befolyást gyakorolva az ország fejlődésére. Minden tudományterületen az innováció, kutatás, fejlesztés háttérintézményeiként működve.

Az infrastrukturális felszereltség és kifogástalan munkakörnyezet elvárható feltételek lennének az intézmények működéséhez. Ez két külön problémakört jelent. Egyrészt a kutatáshoz elengedhetetlen eszközrendszer megléte, amelynek kutatás–fejlesztésről lévén szó a legmagasabb színvonalú infrastruktúrával kell rendelkeznie. Másrészt olyan környezet kialakításának igényét, amely húzóágazathoz méltó atmoszférát teremt. Mindezt a jelenlegi hazai felsőoktatási viszonyok közt – mely átalakuló időszakát éli – távol a magán–szektortól, amely viszony ugyancsak átgondolást igényelne. A mecenatúra megjelenésének fontossága az oktatásban, az ipar és főiskolák, egyetemek kapcsolatának fejlesztése. A kultúrált környezet kialakítása kulcsfontosságú több szempontból is a felsőoktatási intézményekben. A magas szintű tudományos munka környezeti feltételeinek megteremtése mellett, legalább ilyen fontos szempont a hallgatóbarát környezet kialakítása.

Ez tendenciaként figyelhető meg nemzetközi viszonylatban. Az egyetemfejlesztési beruházások igen magas színvonalú épületkomplexumokat eredményeznek világszerte. Az építéstechnológia legkorszerűbb megoldásait alkalmazva, kiemelkedő építészeti produktumok jönnek létre. Az építészeti tervezés területén is az innováció, kísérleti megoldások alkalmazása jellemzi ezen épületek létrejöttét. A kultúrált környezet nevelő hatása nem elhanyagolható az oktatási épületek estében.

Magyarországon szintén ezek az igények a főiskolai, egyetemi campusokkal szemben.

A vendéghallgatók aránya egyre nagyobb a magyar felsőoktatásban. A felsőoktatási intézmények közötti átjárhatóság úgy teremthető meg tökéletesen, ha az oktatási szerkezet kompatibilitásán túl, a környezeti feltételek azonos színvonalra emelése is megtörténik. Mint országimázs is hatékony lehet az egyetemfejlesztések minél magasabb színvonalú megteremtése.

Az esélyegyenlőség példaértékű kialakítása, a teljes körű akadálymentesítés fontos szempont a fejlesztési tervekben. Mind a használóknak, mind az egészséges közösség szemléletmódjának formálása miatt. A főiskolák, egyetemek, mint találkozóhelyek töltik be sok esetben funkciójukat. A tanár–diák, mester–tanítvány viszony egyre lazul, a hallgatók önállóbbakká válnak. Egyetemi életük „menedzselése” egyre fontosabb számukra. Kurzusaikat maguk állítják össze, az egyetemi adminisztrációval, könyvtárral online tartanak kapcsolatot. Személyes jelenlétük az épület falai közt sok esetben csupán a közösségi élet gyakorlása. Ezért a közösségi terek fontossága vitathatatlan az intézményekben. Komfortos, hangulatos publikus terek kialakítása a cél, megfelelő technikai kelléktárral felszerelve az információszerzés lehetőségének megteremtése pl.: internet kávézók, hot spots.

Pécs esetében az egyetemi hagyományok megkövetelik a korszerű elvek alkalmazását a fejlesztési programokban. A magas színvonalú egyetemi oktatás magas színvonalú környezetben lehetséges, amit az építészet eszközeivel, a legkorszerűbb elvek alkalmazásával lehet megteremteni.

2. Pécsi Tudományegyetem, Pollack Mihály Műszaki Kar rekonstrukciója 2005-2008

Az eredeti épületet Módos Ferenc tervezte, aki a későbbi Építőipari Kar igazgatója lett. A Műszaki Kar tervezésénél a campus modellt választotta, a Mecsek oldalában kollégiummal, sportpályákkal és uszodával. Az épület másfél év alatt készült el, 1970. szeptemberében kezdte meg működését. A racionális elvek alkalmazása a tervezésben jól használható oktatási épületet eredményezett. A funkcionális által formált tömegek, a szerkezetválasztás (Univáz) a kor építészeti elveinek és építéstechnológiai szintjének megfelelt. Az épület logikus felépítésű, áttekinthető alaprajzi rendszerű. Oktatási és irodaszárnyra tagolódik, a labor és műhely funkciók is külön egységben kaptak helyet.

A rekonstrukció igénye több szempontból reális igény volt. Egyrészt az épület általános leromlott állapota miatt, másrészt a mára megváltozott egyetemi élet támasztotta követelményeknek, a mai komfort igényeknek kellett megfeleltetni az épületet. Átfogó rehabilitáció nem történt a több mint harmincöt éves iskolaépület életében. Az épületszerkezetek felújításán túl az épületgépészeti installáció is teljes rekonstrukcióra szorult a mai kor technikai szintjének megfelelő minőségben. A koncepcionális elvek meghatározásánál nagyon fontos volt a funkcionális rendszer felülvizsgálata a korszerű építészeti elvek mentén. Az eredeti épület alaprajzi rendszere a közösségi terekkel bánik szűkmarkúan. A campus jelleg ezen a területen szenved csorbát. A szorosan vett oktatáson túl az épület nem biztosít megfelelő, nagyvonalú tereket használóinak. A kapcsolódás, a nyugodt diskurzus, a különböző rendezvények nem tudnak megvalósulni kifogás nélkül a jelenlegi funkcionális rendszerben. Ennek orvoslása vezérelv volt a rekonstrukciós elvek kialakításánál

A tervezett bővítés a közösségi terekre koncentrált. Az a meghatározó tömeg, amely új épülettömbként jelentkezik, a meglévő épület nyugati oldalán húzódik, kialakítva az új bejáratot, reprezentatív fellevezetését az aula terének.

A vázlattervben megfogalmazottakkal összhangban az új tömb elhelyezésével, bejáratot képeztünk, az aula terét megkétszereztük és ebben a tömegben helyeztünk el két előadótermet.

Az aula szerves részeként, annak meghosszabbításaként alakul ki az a bejárat előtti tér, amely összefoglalja mindazt, amely koncepciónk alapelve a kezdeti lépésektől a megvalósulás időszakáig. A campus, a fórum valósul meg elképzeléseink szerint az aula kifutásaként a bejáratot, fellevezető téren. A rendezvények megtartására eddig korlátozottan alkalmas épület olyan átmeneti térrel lesz gazdagabb,

ami a megnövelt méretű aulán kívül szabadtéren képes bármilyen reprezentációs megmozdulás befogadására. Elképzeléseink szerint az egyetemi hétköznapiakban is forgalmas, élettel teli felület lesz ez a tér. Ezt az a tapasztalat mondatta velünk, ahogy a diákság birtokba vette az eredeti épület előtti járdát, parkolót és az egyetemi élet fontos színterévé tette azt.

Ennek a gondolatmenetnek a továbbfűzéseként alakult ki a „fórum” második szintje, a tetőterasz, a bővítmény járható fapallóval burkolt tetején. A terepviszonyok lehetővé tették az új épületrész északi felének terepbe rejtését, ami megteremtette a tetőkert terepkapcsolatát. Ezek az elemek élményszerű használatot biztosítanak, hozzájárulnak a nagyobb komfort kialakulásához, melyek létrehozása visszafogott építészeti eszköztárral valósulhatott meg.

1. ábra. Pécsi Tudományegyetem Pollack Mihály Műszaki Kar oktatási épületének rekonstrukciója 2008, új főbejárat

Hutter Ákos DLA

Okl. építész, egyetemi adjunktus

Munkahely: Pécsi Tudományegyetem, Pollack Mihály Műszaki Kar,

Tervezési és Építészeti Ismeretek Tanszék

Cím: 7622, Magyarország, Pécs, Rókus u. 2.

Telefon / Fax: +36-72-501-562

E-mail: huttera@witch.pmmf.hu